

صومی جونیچی، رئیس مرکز اطلاع‌رسانی و فرهنگی سفارت ژاپن در ایران مطرح کرد:

فاصله کوتاه فرهنگی توکیو تا تهران

پویا هوشمند: صومی جونیچی، رئیس مرکز اطلاع‌رسانی و فرهنگی سفارت ژاپن در ایران است. او به‌عنوان کارشناس زبان فارسی در وزارت امور خارجه ژاپن، اولین مأموریت خود را از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۴ در ایران گذراند. سپس در توکیو، کابل، بغداد و نیویورک مشغول به کار شد و بعد از وقفه‌ای ۱۵ ساله مجدداً به تهران بازگشت.

به‌عنوان پرسش نخست، ممکن است گزیده‌ای از فعالیت‌های فرهنگی شاخصی که به‌تازگی توسط بخش اطلاع‌رسانی و فرهنگی سفارت ژاپن در ایران برگزار شده است، معرفی بفرمایید؟

این سفارت تاکنون پروژه‌های بزرگ فرهنگی را در مناطق مختلف ایران از جمله پروژه نورپردازی سہبندی در کاخ گلستان به مناسبت نودمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک برگزار کرده است؛ اما از فوریه سال گذشته میلادی با شیوع ویروس کرونا، انجام چنین پروژه‌های فرهنگی‌ای دشوار شده است. با توجه به اوضاع فعلی، از تابستان سال گذشته سفارت در تلاش است تا سیاست‌های دولت ژاپن و فرهنگ ژاپنی را از طریق اینستاگرام و سایر صفحات اجتماعی تبلیغ کرده و گسترش دهد. اگر به صفحه ما مراجعه کنید، متوجه می‌شوید که روزانه سفارت پست‌های مختلفی را ارسال می‌کند. همچنین در صفحات مجلاتی که توسط سفارت خریداری شده بود، مقالات مختلفی در ارتباط با باغ ژاپنی، غذاهای ژاپنی و... به زبان فارسی منتشر شده است.

من تا به حال از طرق مختلف فرهنگ ژاپنی را به ایرانیان معرفی کرده‌ام. در ماه می در برنامه زنده رادیویی در سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران (IRIB) حاضر شدم و درباره فرهنگ ژاپن و روابط عمومی و فعالیت‌های فرهنگی به زبان فارسی سخنرانی کردم. در مدرسه ۲۰۱۷ آلمانی که کودکان ایرانی زیادی نیز در آنجا حضور دارند، به برگزاری کلاس درس «آیین شینتو» پرداختم و در اینستاگرام سفارت فیلم «ای‌آی» را پست کردیم و به این ترتیب علاقه‌مندان در حال فعالیت هستیم. به لطف همگی ایرانی‌ها این فعالیت‌ها با استقبال خوبی روبه‌رو شده است و به‌تازگی افرادی که می‌گویند «آقای صومی!» «من شما را در اینستاگرام دیده‌ام!» رو به افزایش هستند.

تعامل با هنرمندان ایرانی یکی از مهم‌ترین و مهیج‌ترین کارهای من به‌عنوان رئیس مرکز اطلاع‌رسانی و فرهنگی است. نوروز امسال در تالار وحدت هم‌زمان با اجرای زنده ارکستر ایرانی داستان «درباره قلبی بزرگ‌تر از جهان» نوشته خانم عرفان نظرآهاری، نویسنده ایرانی را به زبان ژاپنی روایت کردم! همچنین هر هفته از کارگاه‌ها، گالری‌ها، موزه‌ها و دیگر مکان‌های مرتبط با هنرمندان ایرانی بازدید می‌کنم تا علاوه بر اینکه با فعالیت‌های هنری آنها از نزدیک آشنا شوم، ایده‌هایی جهت گسترش مبادلات آینده فرهنگی و هنری بین ژاپن و ایران نیز بیابم.

خوشبختانه روابط دو کشور ایران و ژاپن در طول سده‌های اخیر همواره دوستانه و عاری از هرگونه تنش سیاسی بوده است. به نظر شما چه عامل یا عواملی در این زمینه دخیل هستند؟

اولاً اهمیت اقتصادی هر کشور نسبت به کشور مقابل حائز اهمیت است. ایران با جمعیت ۸۴ میلیون نفر کشوری است دارای نیروی انسانی، بازار مصرف گسترده و منابع طبیعی فراوان که با بسیاری از کشورها در شمال، جنوب، شرق و غرب، همسایه و هم‌مرز است و از لحاظ جغرافیایی، تاریخی و تجاری دارای پتانسیل بالایی بوده و مورد توجه قرار دارد. ثانیاً هرچند ممکن است تاکنون به آن اشاره نشده باشد اما یک عامل ممکن این است که مردم ژاپن و ایران به

فرهنگ و سنت‌های یکدیگر احترام می‌گذارند. در سال ۲۰۱۹ میلادی ژاپن و ایران نودمین سالگرد برقراری روابط دیپلماتیک خود را جشن گرفتند و به‌عنوان یادبود این سالگرد، پروژه نورپردازی سه‌بعدی در کاخ گلستان (میراث جهانی)، مکانی که اولین کاردار فوق‌العاده و تام‌الاکتیار ژاپن در ایران استوارنامه خود را ارائه داد، برگزار شد و در طول سه روز برگزاری، چهارهزار و ۵۰۰ نفر از این پروژه بازدید کردند. در اکتبر همان سال مراسم اهدای نقوش سفالی زرین‌فام (که در قرون وسطا در ایران به فراموشی سپرده شده بود و توسط آقای کاتو کوبه‌ای هفتم احیا شد) همراه دو نفر از کارآموزان ایشان در داخل یکی از موزه‌های تهران برگزار شد. این رویدادها عمیقاً نماد «روابط دوستانه سنتی» بین دو کشور شد.

این «روابط دوستانه سنتی» بین دو کشور در دیپلماسی ژاپن در خاورمیانه نیز منعکس شده بود. با توجه به موقعیت کشور ژاپن در زمینه اتحادش با ایالات متحده آمریکا و درعین‌حال سال‌ها روابط خوب با ایران، سفر جناب آقای آبه شینزو، نخست‌وزیر سابق ژاپن، در ماه ژوئن سال ۲۰۱۹ به ایران و همچنین ماه دسامبر همان سال سفر جناب آقای دکتر روحانی، رئیس‌جمهور ایران به ژاپن و اقدام به تلاش‌های دیپلماتیک به‌منظور کاهش تنش‌ها و تثبیت اوضاع در منطقه خاورمیانه صورت گرفت. در ماه فوریه سال ۲۰۲۰ دیدار و گفت‌وگوی وزیران خارجه ژاپن و ایران با حضور جناب آقای موتگی، وزیر امور خارجه ژاپن و جناب آقای دکتر ظریف، وزیر امور خارجه ایران برگزار شد. حتی در بحبوحه شیوع ویروس کرونا، مذاکرات تلفنی اجلاس سران ژاپن و ایران در ماه می همان سال و مذاکرات تلفنی وزیران امور خارجه ژاپن و ایران به ترتیب در مارس و اکتبر انجام شد و از ایران درخواست شد علاوه بر خویشتن‌داری و خودداری از اقداماتی که باعث افزایش تنش در منطقه می‌شود، از توافق هسته‌ای پیروی کند. نخست‌وزیر سوگا هم در ادامه سیاست‌ها و دستاوردهای دیپلماتیک نخست‌وزیر سابق آقای آبه، همان مسیر را پیش گرفته و همچنین دولت نخست‌وزیر سوگا مصمم است که در جهت صلح و رونق بین‌المللی، روابط همکاری ژاپن و ایران را بیش از پیش گسترش دهد.

چه مدارک و شواهدی وجود دارد که ارتباط و روابط کهن ایرانیان و مردم کشور ژاپن را نشان دهد؟ برای مثال در میان گنجینه‌های کهن شوسوئین در شهر نارا اشیائی یافت شده است که آنها را منتسب به ایران می‌دانند. آیا موارد بیشتری از این دست وجود دارند؟

در پنجم اکتبر ۲۰۱۶ مؤسسه تحقیقات ملی گنجینه‌های فرهنگی در نارا، لوح‌های چوبی کشف‌شده در دهه ۱۹۶۰ میلادی در «هی جو کیو» پایتخت قدیمی ژاپن (از سال ۷۱۰ تا ۷۴۵ میلادی) را مورد بررسی مجدد قرار داد و به‌وضوح مشخص شد که آن زمان در دربار، ایرانی مقیم ژاپن اشتغال داشته است. به گفته این مؤسسه روابط تجاری مستقیم بین ژاپن و ایران حداقل در قرن هفتم میلادی آغاز شده است و این بررسی، طیف گسترده‌تری از مبادلات را نشان می‌دهد. این یافته‌ها بسیار جالب است، زیرا نشان می‌دهد تبادلات مختلف انسانی و فرهنگی بین ژاپن و ایران از ۱۳۰۰ سال پیش در حال انجام بوده است.

قدمت زیاد دو کشور ایران و ژاپن سبب شده است این دو کشور گنجینه‌ای از آداب و رسوم منحصربه‌فرد باشند. از طرف دیگر، همان‌طور که پیش‌تر بیان شد، شواهد بسیاری وجود دارد که دال بر تبادلات فرهنگی میان مردم ایران و ژاپن در دوران کهن است. این تبادلات فرهنگی با گذشت زمان سبب پدید آمدن آداب و رسوم مشترکی در میان مردم ایران و ژاپن شده است و با وجود تفاوت‌هایی که در نحوه اجرای آنها مشاهده می‌شود، به نظر می‌رسد ریشه برخی از آنها یکی باشد. در این رابطه مثال‌های متعددی وجود دارد؛ برای نمونه گروهی از پژوهشگران از شباهت انکارناپذیر عید نوروز ایران و عید سال نوی ژاپن یاد کرده‌اند. در سفره نوروزی ایرانیان هفت‌سین گذاشته می‌شود و ژاپنی‌ها هم در روز هفتم سال جدید پلویی با هفت نوع سبزی طبخ می‌کنند. همچنین شباهت‌هایی میان خانه‌تکانی قبل از سال نو در ایران و ژاپن دیده

می‌شود. در این رابطه گروهی دیگر از پژوهشگران به مراسم هانامی یا **Hanami** (که شباهت زیادی به سیزده‌به‌در ایران دارد)، امیزوتوری یا **Omizutori** (که مشابه با چهارشنبه‌سوری در ایران است) و اُبن یا **Obon** (که مشابه با سرخاک رفتن ایرانیان جهت یادآوری درگذشتگان است) اشاره می‌کنند. چه مثال‌هایی دیگری از این دست وجود دارد؟

فرهنگ و آداب و رسوم مشترک ژاپن و ایران نکته‌ای است که از دید من و کارمندان سفارت بسیار مورد توجه است. همچنین دنبال‌کنندگان ژاپنی و ایرانی ما در اینستاگرام سفارت، شباهت‌های مختلف بین دو کشور را به ما می‌آموزند و من روزبه‌روز در حال یادگیری هستم.

موارد مشابه دیگری در فرهنگ، آداب و رسوم هر دو کشور وجود دارد که ممکن است منشأ یکسانی داشته باشند؛ برای مثال «اوتوشی داما» در سال نو. در خانواده‌های ایرانی مرسوم است که والدین و بستگان پول تو جیبی به نام «عیدی» را در نوروز به بچه‌ها هدیه می‌دهند، در ژاپن نیز همین امر صادق است. بچه‌ها در سال نو یا همان «اوشوگاتسو»، «عیدی» هدیه می‌گیرند. همچنین در ژاپن هنوز از «کوتاتسو» یا همان کرسی در زمستان استفاده می‌شود و شکل و کاربرد آن کاملاً شبیه به «کرسی» در ایران است. علاوه بر این در ژاپن فرهنگ «اوموته ناشی» وجود دارد که پذیرایی از میهمانان است. این دقیقاً معادل همان فرهنگ پرمعنای «میهمان‌نوازی» است که برای ایرانیان بسیار مهم است. پیشنهاد می‌کنم زمانی که ویروس کرونا رفته‌رفته از بین رفت، برای انجام مأموریت کاری یا تفریح حتماً به ژاپن بروید و از نزدیک «اوموته ناشی (میهمان‌نوازی)» مردم ژاپن را تجربه کنید.

از طرف دیگر اهمیت احترام به تفاوت‌های فرهنگی بین دو کشور را نباید فراموش کنیم. اشتراکات فرهنگی میان دو کشور بسیار شگفت‌انگیز و مایه افتخار است؛ درعین‌حال رابطه دوستانه طولانی، زمانی میسر می‌شود که به این تفاوت‌ها پی ببریم و به ارزش آنها احترام بگذاریم. من فکر می‌کنم ژاپنی‌ها و ایرانی‌ها آگاهانه یا ناخودآگاه شباهت‌ها و تفاوت‌های یکدیگر را بسیار بالا ارزیابی کرده‌اند که این‌گونه «روابط دوستانه سنتی» امروز بین آنها شکل گرفته است.

پژوهشگران ریشه برخی از داستان‌ها و افسانه‌های ایرانی و ژاپنی را یکی می‌دانند؛ برای مثال این عقیده وجود دارد که جمشید، یکی از شاهان پیشدادی ایران که در شاهنامه و اوستا از دوره ۷۰۰ ساله سلطنت او یاد شده است، درواقع همان امه سان ژاپنی (نگهبان دوزخ) است. همچنین گمان می‌رود که آناهیتا، بانوی آب ایران باستان و بنزیتن (**Benzaiten**)، یکی از ایزدان سعادت سال نو و نماینده زیبایی و هنر در ژاپن که معابد آن به‌طور عمده در کنار آب ساخته شده است نیز ریشه‌ای مشترک دارند. آیا نمونه‌های دیگری از این‌گونه شباهت‌ها وجود دارد؟

متأسفانه من در چنین زمینه‌ای تحقیقات نکرده‌ام و مطلع نیستم. بااین‌حال همان‌طور که می‌دانید ژاپن و ایران از زمان‌های بسیار قدیم از طریق جاده ابریشم به یکدیگر متصل بوده‌اند و با احترام متقابل به فرهنگ و سنن یکدیگر، به تبادل می‌پرداختند؛ بنابراین جای تعجب نیست که موارد زیادی از جمله مواردی که شما به آن اشاره کردید، بین دو کشور وجود داشته باشد. ضمن اینکه بسیار خرسند و مفتخرم که نیاکان من به فرهنگ، اعتقادات و آداب و رسوم ایرانیان احترام گذاشته‌اند.

یکی دیگر از مواردی که در رابطه با اشتراکات فرهنگی ایران و ژاپن جلب توجه می‌کند، کلمات مشترکی است که در زبان‌های فارسی و ژاپنی مورد استفاده قرار می‌گیرند. برای مثال کلمات ژاپنی سونامی، سودوکو، اوریگامی، نینجا و نظایر آن به‌طور گسترده توسط ایرانیان به کار گرفته می‌شوند. آیا مثال‌هایی از کلمات با ریشه ایرانی که در زبان ژاپنی مورد استفاده قرار می‌گیرند، وجود دارد؟

نمونه‌هایی که شما نام بردید همگی در ژاپن ریشه دارند و یا توسط ژاپنی‌ها نام‌گذاری شده‌اند. مثال دیگر که می‌توان نام

برد «اموجی»هایی که جوانان ایرانی روزانه دهها بار (یا شاید هم صدها بار) در شبکه‌های اجتماعی از آنها استفاده می‌کنند نیز در واقع ژاپنی هستند. جداول «سودوکو» که ایرانیان به آن خیلی علاقه دارند و در دهه‌های روزنامه‌فروشی زیاد به چشم می‌خورد نیز ژاپنی است. این کلمات که شما اشاره کردید در زبان انگلیسی نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند؛ بنابراین ممکن است آنها نه مستقیماً از ژاپن بلکه از طریق کشور ثالث وارد جامعه ایران شده باشند. من شنیده‌ام که به دلیل تأثیر سریال موفق اوشین لباس‌فروشی‌های دست دوم در ایران به نام «تاناکورا» نام‌گذاری شده‌اند. اگر به زندگی روزمره خود نگاهی بیندازید، متوجه می‌شوید که زبان یا فرهنگ ژاپنی تا چه حد به ایرانیان نزدیک است.

نام‌بردن کلمات فارسی که عیناً در زبان ژاپنی استفاده می‌شوند، کار آسانی نیست. باین‌حال عبارات روزمره مشابهی در ارتباط با طرف مقابل وجود دارد مانند «خسته نباشید» که در ژاپنی «اوتسکارِ ساما دِشیتا» (Otsukaresama deshita) گفته می‌شود یا «دست شما درد نکنه» که در ژاپنی «او ته او وازو راوا سماشیتا» (Ote wo wazurawase mashita) گفته می‌شود. همچنین در زبان فارسی به حرف‌های بیهوده «چرند و پرند» گفته می‌شود. جالب است بدانید که در زبان ژاپنی هم «چاران پوران» گفته می‌شود اما من واقعا نمی‌دانم این اصطلاح ریشه در زبان فارسی دارد یا خیر؛ بنابراین سعی می‌کنم از گفتن حرف‌های «چرند و پرند» خودداری کنم (مزاح).

در رابطه با سازهای سنتی ایرانی و ژاپنی نیز فرضیه‌هایی مطرح می‌شود که حاکی از ریشه مشترک برخی از آنهاست. برای مثال گفته می‌شود که ریشه ساز کوتو با ساز قانون در ایران مشترک است. همچنین ساز شامیسن (Shamisen) هم از نظر ظاهر و عملکرد شباهت فراوانی به ساز سه تار ایرانی دارد. در این رابطه آیا پژوهش‌هایی صورت گرفته است؟

من یکی از طرفداران سازهای سنتی ایرانی هستم و قبلاً سه‌تار و تنبک یاد می‌گرفتم. اما تنبکی که سال گذشته خریداری کردم، در گوشه اتاقم قرار دادم و متأسفانه اصلاً شروع به یادگیری مجدد نکرده‌ام... همان‌طور که اشاره کردید سازهای موسیقی با اشکال مشابهی در ژاپن و ایران وجود دارد اما متأسفانه من در زمینه این تحقیقات اطلاعات ندارم. اما برخی از محققان ژاپنی هستند که در زمینه موسیقی سنتی ایران تخصص دارند. امیدوارم تحقیقات محققان هر دو کشور بتواند اکتشافات جدیدی در این زمینه به دست بیاورد.

آنچه برای ما مهم است وجود نوازندگانی است که سازهای سنتی کشور مقابل را اجرا کند. برای مثال چند نفر از دوستان ژاپنی من که نوازنده سازهای سنتی موسیقی ایرانی هستند، تاکنون به‌طور فعالانه در برنامه‌های برگزار شده از سوی سفارت ایران در توکیو به اجرای کنسرت موسیقی پرداختند. در سال‌های اخیر ما از نوازندگان سازهای «شامیسن» و «وادایگو» یا همان طبل ژاپنی به ایران دعوت کردیم و به برگزاری کنسرت‌های موسیقی در مکان‌های مختلف پرداختیم. امیدوارم که به واسطه این برنامه‌ها حتی یک نفر بیشتر هم به ساز شامیسن یا دیگر سازهای موسیقی سنتی ژاپن علاقه‌مند شود. در اشعار شعرای پارسی‌گوی به کشور ژاپن اشاره شده است؛ برای مثال ملک‌الشعراى بهار در شعر جغد جنگ به حادثه غم‌انگیز بمباران اتمی ژاپن از سوی ایالات متحده اشاره کرده است. آیا در اشعار و هایکوهای ژاپنی اشاره‌ای به ایران شده است؟

«واکا» نوعی شعر خاص ژاپنی در دوره «هی آن» (اواخر قرن هشتم تا اواخر قرن ۱۲ میلادی) است که با فرمان امپراتور «دایگو» در آن زمان ویرایش شد و به‌صورت «کوکین واکاشو» به معنای مجموعه اشعار ژاپنی از دوران باستان تا دوره کنونی تکمیل و چاپ شد. «واکا» با گذشت زمان تغییراتی کرد و یکی از آنها «هایکو» است. هایکو یک سبک اصیل از اشعار ژاپنی است که از ۱۷ هجا تشکیل شده است و به ترتیب به‌صورت سه عبارت پنج‌تایی، هفت‌تایی، پنج‌تایی که از پی هم می‌آیند. هایکو با این قانون مشخص می‌شود که باید حاوی کلمه‌ای باشد که فصول را توصیف می‌کند و به عنوان «زبان فصلی» نامیده می‌شود.

من می‌دانم که هایکوها و اشعار ژاپنی زیادی به زبان فارسی ترجمه شده‌اند. احمد شاملو، شاعر معاصر ایرانی، در ابتدای یکی از اشعار خود در رابطه با نوروز شعر یک شاعر ژاپنی به نام «کوبایاشی ایسا» را سرود و به غیر از این بیش از چهار هزار عبارت دیگر به زبان فارسی ترجمه شده است. من همچنین ترجمه کتاب «تسور زور گوسا» نوشته «کامو نو چومی» و یا کتاب «اوکونو هوسو میچی» نوشته «ماتسوئو باشو» را در راسته کتابفروشی‌ها در خیابان انقلاب و نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران دیده‌ام. شاید دلیل علاقه‌مندی به ترجمه این کتاب‌ها این است که ایرانیان از سنین کودکی با شعر آشنا هستند و این ممکن است مربوط به پیشینه فرهنگی آنها باشد که غالباً حتی در گفت‌وگوی روزمره نیز از اشعار قدیمی استفاده می‌کنند. اما در حال من بسیار خوشحالم که آثار ادبی سنتی ژاپن همچنان در بین مردم ایران محبوب است.

تا آنجا که من مطلع هستم سرودن هایکوی ژاپنی امروزه در میان ایرانیان نه فقط برای لذت از خواندن آن اثر توسط سراینده بلکه باعث حظ درونی سراینده هنگام ساخت آن اثر است. شاید در آثار برخی از آنها در مورد مناظر زیبای طبیعت ایران نیز شعری سروده شده باشد.

با توجه به مواردی که ذکر شد، فکر می‌کنید عمده این دادوستدهای فرهنگی از چه دوره‌هایی در تاریخ روابط ایران و ژاپن پررنگ‌تر شده است؟ آیا نقطه عطف یا افولی برای این مناسبات فرهنگی مشترک می‌توان معرفی کرد؟ روابط فرهنگی ایران و ژاپن را در حال حاضر چگونه ارزیابی می‌کنید؟

من معتقدم که «روابط دوستانه سنتی» بین دو کشور از گذشته برقرار بوده و همیشه در وضعیت بسیار خوبی قرار داشته است. علاوه بر این با توسعه پروازهای بین‌المللی و فناوری اطلاعات و ارتباطات، فرصت‌های مردم نسبت به ارتباطات فرهنگی با کشور مقابل افزایش یافته است و من فکر می‌کنم حتی تبادلات فرهنگی میان دو کشور نیز نزدیک‌تر شده است.

من فکر می‌کنم در حال حاضر روابط فرهنگی میان ژاپن و ایران در شرایط خوبی قرار دارد. مردم هر دو کشور به فرهنگ کشور مقابل احترام می‌گذارند و نسبت به هم محبت می‌ورزند و این از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. از طرف دیگر مرکز اطلاع‌رسانی و فرهنگی سفارت ژاپن نه تنها در جهت معرفی فرهنگ ژاپن فعال است بلکه مرکز انتشار اطلاعات در خصوص سیاست دولت ژاپن نسبت به ایران نیز هست. ما همچنان به انتشار اطلاعات به صورت فعالانه ادامه خواهیم داد تا مردم ایران بتوانند درک خود را نسبت به سیاست‌های خارجی دولت ژاپن و همچنین موضوعات مختلف داخلی و بین‌المللی و برنامه‌های دولت ژاپن برای رسیدگی به آنها تعمیق بخشند.

آثار ایران‌شناسان مطرح ژاپنی مانند پروفیسور ایئچی ایموتو و پروفیسور امیکو اوکادا در ایران بسیار شناخته شده هستند. آثار کدامیک از ژاپن‌شناسان ایرانی در حال حاضر با استقبال بیشتری از سوی خوانندگان ژاپنی مواجه است؟

پروفیسور محمد نقی‌زاده (تخصص: اقتصاد کشاورزی، نظریه توسعه اقتصادی) و پروفیسور هاشم رجب‌زاده، دو نفر ایرانی که به‌عنوان اولین و دومین ایرانی پس از انقلاب اسلامی، نشان افتخار را از امپراتور ژاپن دریافت کردند، محقق در زمینه ژاپن هستند که در ژاپن هم بسیار معروف هستند. پروفیسور رجب‌زاده در آوریل ۲۰۰۹ میلادی به دلیل کمک به آموزش بهتر در ژاپن و معرفی فرهنگ ژاپنی در ایران، «نشان گنجینه مقدس، انوار زرین همراه با روبان» را دریافت کردند. یکی از موضوعات پژوهشی ایشان «تأثیر مدرنیزاسیون ژاپن بر ایرانیان» است و کتاب‌هایی نیز درباره ژاپن توسط وی نوشته شده و به زبان فارسی چاپ شده است.

علاوه بر پروفیسور ایموتو و پروفیسور اوکادا که شما به آنها اشاره کردید، بسیاری از محققان با استعداد ژاپنی در زمینه ایران‌شناسی در ژاپن حضور دارند. برخی از آنها در یکی از دانشگاه‌های ایران تحصیل کرده‌اند و دارای مدرک تحصیلی از ایران هستند. همچنین دانشجویان مستعد ایرانی زیادی هستند که با استفاده از بورسیه تحصیلی دولت ژاپن

مُونوبوکاکاگوشو یا همان وزارت آموزش، فرهنگ، ورزش، علوم و فناوری ژاپن) برای تحصیل و تحقیق به ژاپن می‌روند و پس از اخذ مدرک تحصیلی از دانشگاه‌های ژاپن در دانشگاه‌های مختلف هر دو کشور مشغول به فعالیت‌های تحقیقاتی و آموزشی هستند. همچنین تعداد زیادی از آثار ادبی ایران، مانند «شاهنامه»، «بوف کور» و حتی کتاب‌های کودک به ژاپنی ترجمه شده است و محبوبیت زیادی در بین ژاپنی‌ها دارد؛ بنابراین امیدوارم که از طریق مبادلات انسانی و آکادمیک هرچه بیشتر بین دو کشور، مطالعات ژاپنی در ایران و ایران‌شناسی در ژاپن در آینده توسعه بیشتری یابد و به گسترش و پیشرفت علمی هر دو کشور کمک کند.

یکی از راه‌های مهم و اثرگذار معرفی تاریخ و فرهنگ یک کشور به مردم سایر کشورها، تولید آثار و محتوای سینمایی است. وضعیت پخش تولیدات ژاپنی در رسانه‌های ایران و تولیدات ایرانی در رسانه‌های ژاپن را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آثار کدامیک از کارگردانان ایرانی در دهه‌های اخیر در ژاپن مخاطبان بیشتری داشته است؟

من می‌دانم که فیلم‌های ژاپنی مرتباً از طریق صداوسیما جمهوری اسلامی ایران پخش می‌شود. همچنین ماه گذشته میلادی در سی‌وهشتمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر سه فیلم ژاپنی به نمایش درآمد و آقای آیکاوا، سفیر ژاپن در ایران و همچنین خود من و تعدادی دیگر از کارکنان سفارت به این جشنواره رفتیم و فیلم‌ها را تماشا کردیم. قبل از شیوع ویروس کرونا سفارت هر ساله با همکاری یکی از سازمان‌های فرهنگی ایران، اقدام به نمایش رایگان فیلم‌های اخیر ژاپنی تحت عنوان «جشنواره فیلم ژاپن» می‌کرد و جذابیت فیلم‌های ژاپنی را به همه ایرانیان معرفی می‌کرد.

بسیاری از آثار کارگردانان سینمای ایران از جمله استادان بزرگ ایران آقای عباس کیارستمی، آقای مجید مجیدی و آقای اصغر فرهادی در ژاپن به نمایش درآمده است. با توجه به سطح بالای کاری این هنرمندان، طرفداران فیلم ایرانی زیادی از جمله خودم در ژاپن حضور دارند. نام‌بردن محبوب‌ترین آثار کار دشواری است اما فیلم‌های آقای کیارستمی مانند «مثل یک عاشق» و فیلم «جدایی نادر از سیمین» از آقای اصغر فرهادی که برنده جایزه اسکار فیلم خارجی‌زبان شد، از جمله فیلم‌هایی هستند که در ژاپن نیز بسیار معروف شدند.

همان‌طور که اشاره کردید، فیلم‌های ایرانی یکی از مفیدترین راه‌های درک مردم ژاپن از وضعیت جامعه و فرهنگ ایران است. تاکنون صنعت فیلم‌سازی ژاپن با سینماگران ایرانی ارتباط نزدیکی داشته است. گفته می‌شود که آثار آقای کیارستمی تحت تأثیر کارهای کارگردان ژاپنی آقای «اوزو یاسوجیرو» قرار داشته و آقای کیارستمی در زمان حیات خود با کارگردان آقای «کوروساوا آکیرا» تبادل نظر داشته است. علاوه بر این آقای کمال تبریزی محصول مشترک ژاپن و ایران با نام فیلم «فرش باد» را (در سال ۲۰۰۱ میلادی) کارگردانی کردند و در سال ۲۰۱۹ میلادی از وزیر امور خارجه ژاپن تقدیرنامه نیز دریافت کردند. همچنین در سال گذشته خانم شهره گلپریان که مترجم و تهیه‌کننده فیلم هستند، به واسطه معرفی فیلم‌های بسیاری به ایران از جمله «از سرزمین شمالی» و فیلم‌های دیگر نشان افتخار دریافت کردند.

امیدواریم این نوع مبادلات بین فیلم‌سازان ژاپنی و ایرانی ادامه داشته باشد و آثار درخشانی در آینده نیز تولید شود.

با توجه به قدمت هزاران ساله دو کشور ایران و ژاپن، آیا میزان کنونی تبادل گردشگر میان دو کشور راضی‌کننده است؟ این آمار در چه حدودی است؟ با توجه به ظرفیت‌های زیاد از جمله وجود مراکز متعدد توریستی-فرهنگی در مناطق مختلف این دو کشور، چه راه‌هایی جهت تقویت همکاری‌ها در حوزه گردشگری و باستان‌شناسی وجود دارد؟

من اطلاعات مربوط به آژانس گردشگری ژاپن (JNTO) را بررسی کردم اما متأسفانه نتوانستم اطلاعات دقیقی در مورد تعداد گردشگران ایرانی که از ژاپن بازدید می‌کنند و همچنین تعداد گردشگران ژاپنی را که از ایران بازدید می‌کنند، پیدا کنم. با این حال در حال حاضر به دلیل شیوع ویروس کرونا در سراسر جهان و اقدامات پیشگیری از اپیدمی در هر دو کشور تعداد گردشگران به طور قابل توجهی کاهش یافته است. ژاپن از اقدامات ایران علیه ویروس کرونا و کنترل هرچه سریع‌تر

آن حمایت و در این راستا، اقدام به اهدای واکسن کرونا نیز به ایران کرده است. من دعا می‌کنم که هرچه زودتر شرایط مناسبی برای هر دو ملت نسبت به سفر و گشت و گذار ایجاد شود.

هر دو کشور دارای میراث جهانی هنگفت و منابع گردشگری زیادی هستند که این امر برای گردشگران سراسر جهان بسیار جذاب است. در گذشته پدر و مادرم یک بار به ایران سفر کردند و علاوه بر تهران از اصفهان، شیراز و تخت‌جمشید دیدن کردند و یکی از طرفداران پروپاقرص ایران شده و به ژاپن بازگشتند. در حال حاضر دولت ژاپن در حال بحث و گفت‌وگو با دولت ایران در مورد توسعه روابط دوجانبه در بخش گردشگری است.

آیا در ایران یا ژاپن نشست‌هایی با هدف بررسی اشتراکات فرهنگی و تاریخی دو کشور برگزار می‌شود که شرکت در آنان برای عموم مردم ممکن باشد؟

این سفارت لزوماً اطلاعات جامعی در مورد تحقیقات مشترک انجام‌شده در زمینه فرهنگی و تاریخی ندارد. برای مثال با هدف ارتقای تبادلات فرهنگی و گفت‌وگو میان ژاپن و کشورهای خاورمیانه، دو بار مأموریت‌های افراد دانشگاهی، اقتصادی، شخصیت‌های فرهنگی، رسانه‌ای و... زیر نظر بنیاد ژاپن از سپتامبر تا اکتبر ۲۰۰۳ (اولین بار) و سپتامبر ۲۰۰۴ (دومین بار) در مکان‌های مختلف انجام شد و دیدار و گفت‌وگو و همایش‌هایی با افراد مهم با موضوع «سنت و مدرنیته» در ایران و سایر کشورهای خاورمیانه صورت گرفت. من معتقدم که مشارکت عموم مردم در این همایش‌ها و مطرح کردن سؤالات پرمحتوا و موضوعات معنادار توسط آنها می‌تواند به چنین تحقیقاتی کمک کند.

و در پایان اگر سخنی با خوانندگان این مطلب و مردم ایران دارید، بفرمایید.

همان‌طور که در ابتدا هم عنوان کردم، سفارت از طریق صفحات اجتماعی مانند اینستاگرام در حال انتشار رویدادهای مرتبط با سفارت و دیگر سازمان‌ها که با آنها تعامل دارد، است. همچنین فرهنگ و آداب و رسوم فصلی ژاپن را در این صفحات معرفی می‌کند و اگر صفحه ما را دنبال کنید، اطلاعات بیشتری درباره ژاپن کسب خواهید کرد. من و دیگر اعضای مرکز اطلاع‌رسانی و فرهنگی تمام تلاش خود را خواهیم کرد تا اطلاعاتی را منتشر کنیم که ایرانیان و ژاپنی‌هایی که ما را دنبال می‌کنند، از آنها لذت ببرند، پس همواره ما را از حمایت‌های خود بهره‌مند کنید.

سفارت ایران در توکیو نیز مانند سفارت ژاپن در ایران در اشاعه فرهنگ ایرانی در ژاپن بسیار فعال است. ما به فعالیت‌های گسترده و خلاقانه سفارت ایران در توکیو بسیار احترام می‌گذاریم. مرکز اطلاع‌رسانی و فرهنگی سفارت ژاپن در ایران در نظر دارد که همچنان به همکاری خود با سفارت ژاپن در توکیو ادامه دهد.

فاصله توکیو و تهران بیش از هفت‌هزار و ۶۰۰ کیلومتر است. با این حال همه کسانی که این مصاحبه را می‌خوانند، متوجه می‌شوند که ژاپنی‌ها و ایرانی‌ها هنوز هم روابط فرهنگی بسیار محکمی دارند و برای توسعه فرهنگ یکدیگر همکاری می‌کنند. رابطه ما در جهت شناخت ارزش‌های فرهنگی متقابل است و به یکدیگر الهام می‌بخشیم و همچنین در روابط خود باعث ارتقای یکدیگر هستیم. به نظر من یکی از مهم‌ترین مأموریت‌های ما دیپلمات‌های بخش اطلاع‌رسانی و فرهنگی ژاپن در ایران این است که حتی یک نفر بیشتر از مردم ایران را با این واقعیات آشنا کنیم و تعداد «طرفداران ژاپن» را افزایش دهیم.

ارسال دیدگاه شما

نام شما:	نام خود را وارد کنید
پست الکترونیک:	پست الکترونیک خود را وارد کنید